

Joost Groeneveld

Klokke Roeland

De naam Roeland verbindt roem aan dapperheid. Een klok die zo heet, moet wel een flinke klok zijn. De originele Roelandklok uit het jaar 1314 in Gent was 230 cm hoog en woog 5 ton. Haar galm moet angstaanjagend zijn geweest. De noodklok die in het notariaat nu wordt geluid, zal van dit kaliber zijn.

De open brief (1 oktober 2009) die verontruste leden aan het bestuur van de KNB (Koninklijke Notariële Broederschap) hebben gestuurd, betreft de 'onhoudbare toestand van het Nederlandse notariaat'. Een door hen representatief geachte steekproef laat zien dat de gemiddelde notaris nu moet rondkomen van nog geen € 50.000 bruto op jaarbasis. 'Uit het laatste factsheet van de KNB blijkt dat thans gemiddeld 1 kandidaat-notaris per dag het vak verlaat'. Onder zulke omstandigheden zal Artikel 7 zijn tol wel moeten eisen, zelfs voor er sprake zou zijn van een faillissement.

Namelijk, de Wet op het Notarisambt bepaalt in Titel 3, Art 6, lid 2b punt 4 dat een notaris in het bezit is van een ondernemingsplan dat voldoet aan de voorwaarden van artikel 7. Dit Art. 7 bepaalt vervolgens dat het bedoelde ondernemingsplan zodanig is opgesteld dat daaruit in ieder geval blijkt dat de verzoeker over voldoende financiële middelen beschikt om een kantoor te houden dat in overeenstemming is met de eisen van het ambt, en dat op redelijke gronden mag worden verwacht dat na drie jaren de praktijk kostendekkend kan worden uitgeoefend.

Notarissen voeren een staatstaak uit. De staat zou die taak ook zelf op zich kunnen nemen. Het ambt van notaris wordt dan letterlijk door een ambtenaar vervuld. Voor velen zal dat een schrikbeeld zijn. Anderen zullen dat zien als de oplossing bij uitstek.

Zoals notarissen, hebben accountants een openbare functie die bij wet is geregeld. Kennelijk biedt dat onvoldoende bescherming zodra openlijk wordt geconcurrereerd. Zoals notarissen naast hun adviesfunctie in hun ambtelijke werkzaamheden voor hun cliënten vooral optreden in het kader van wettelijke verplichtingen, waarbij het moeilijk is om op kwaliteit te concurreren, heeft de accountant zijn monopolie met betrekking tot verklaringen bij jaarrekeningen met de bijbehorende controle. Ook daarbij is betere kwaliteit vaak geen eerste vereiste. Goedkoper is beter.

Bij accountants gaat nog veel handmatig. Er zijn nog steeds accountantskantoren die behoorlijk 'off line' zijn. Anders gezegd: kantoren die hun audits niet goed, kwalitatief maar ook efficiënt, hebben georganiseerd. Maar in toenemende mate zullen accountantswerkzaamheden 'online' – kwalitatief goed en slim georganiseerd – worden verricht. Er komt een keuze zoals bij een boekhandel of een leverancier van elektronica: een webwinkel, of een winkel van steen en glas. Het contact met de cliënt wordt in hoge mate virtueel. Dat zal een scheiding tussen controle en advies tot gevolg hebben: je vraagt nu eenmaal niet zo gemakkelijk advies aan een computer. Het loket dat je als controlerend of samenstellend accountant hebt bij de cliënt, zal voor de adviesdienst afnemen in belang. Dat betekent lagere tarieven en minder activiteit. De lagere kosten door automatisering zullen daarvoor een tegenwicht moeten bieden. Advieswerk zal ten minste voor een deel naar andere specialismen afvloeien.

Het is een scenario dat zich nu in het notariaat voltrekt. Weliswaar kent de wet voor accountants geen Artikel 7. En heeft de accountant vaak geen derdenrekening waaraan hij zich – zoals dat in het notariaat al is voorgekomen – in geval van nood kan vergrijpen. Wèl hebben accountants – zoals notarissen – voor het openbare deel van hun beroepsuitoefening een vertrouwensfunctie in het maatschappelijk verkeer. Misschien moet accountancy gaan constateren – zoals dat in het notariaat is voorgekomen – dat er onder die druk accountants zullen zijn die hun rug niet recht hebben kunnen houden (zie de open brief).

Ik luid hiermee voor het accountantsberoep geen klokke Roeland. Het is een klokje dat vriendelijk klept, en met zijn zachte klanken aandacht vraagt voor wat om ons heen gebeurt. Ook accountants zijn niet immuun. De brieven-schrijvers vragen om minimumtarieven. De melkveehouders vragen om minimumtarieven. Die krijgen ze niet. Accountants krijgen die ook niet. Dat amendement van Blokdijs een paar jaar geleden bij de VGC, waarin hij voorstelde dat een controletarief kostendekkend moest zijn (ik parafraseer), heeft het niet gehaald. Dat wordt in geval van nood dus een stevige concurrentie. Misschien toch goed om de open brief aan het bestuur van de KNB al vast te lezen. **An**

Joost Groeneveld RA RV, directeur Wingman Business Valuators BV, Breda